

T.C.
TARIM VE KÖYİŞLERİ BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

Sayı : B.12.0.SGB.0.03-610-385
Konu : Soru Önergesi

G.K. 43
7/5871
5872
5873
7/5874
5875
5876
5877
01.2009
22 OCAK 2009

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi: 04.12.2008 tarihli ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-9979 sayılı yazı.

İlgi yazı ekinde alınan Manisa Milletvekili Erkan AKÇAY'a ait 7/5871, İstanbul Milletvekili Hasan MACİT'e ait 7/5872, Aydın Milletvekili Mehmet Fatih ATAY'a ait 7/5873, 7/5874, Sinop Milletvekili Engin ALTAY'a ait 7/5875, İzmir Milletvekili Mehmet Ali SUSAM'a ait 7/5876 ve İzmir Milletvekili Kemal ANADOL'a ait 7/5877 esas nolu yazılı soru önergelerine ilişkin Bakanlığımız görüşü ekte sunulmaktadır.

Bilgilerinize arz ederim.

Mehmet Mehdi EKER
Bakan

EKLER:

- 1-Görüş 7/5871 (1 sayfa)
- 2-Görüş 7/5872 (1 sayfa)
- 3-Görüş 7/5873 (1 sayfa)
- 4-Görüş 7/5874 (1 sayfa)
- 5-Görüş 7/5875 (1 sayfa)
- 6-Görüş 7/5876 (4 sayfa)
- 7-Görüş 7/5877 (2 sayfa)

YAZILI SORU ÖNERGESİ**Önerge Sahibi****:Mehmet Ali SUSAM****İzmir Milletvekili****Esas No****:7/5876****Bilindiği üzere;**

05.06.2004 tarih ve 25483 sayılı Resmi Gazete de yayımlanarak yürürlüğe giren, 5179 sayılı " Gıdaların Üretimi, Tüketimi ve Denetlenmesine Dair Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanun " un 4 üncü ve 6 ncı maddelerine dayanılarak hazırlanmış olan " Gıda ve Gıda ile Temas Eden Madde ve Malzemeleri Üreten İş Yerlerinin Çalışma İzni ve Gıda Sicili ve Üretim İzni İşlemleri ile Sorumlu Yönetici İstihdamı Hakkında Yönetmelik ", 27.08.2004 tarih ve 25566 sayılı Resmi Gazete de yayımlanmıştır.

Söz konusu yönetmeliğin 29.maddesi; gıda ve gıda ile temas eden madde ve malzemeleri üreten iş yerlerinde, sorumlu yöneticilik görevi yapacak olanların hangi esaslara göre istihdam edileceğine dair hükümleri içermektedir.

Yönetmelikte; 15.02.2005, 10.09.2005 ve 24.02.2006 tarihlerinde bir takım değişiklikler yapılmış ve yapılan değişiklikler sonucunda, 29. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi, en son şu şekilde değiştirilmiştir.

"c) (a) bendi dışında kalan iş yerlerinden yılda en çok 3 ay faaliyet gösteren mevsimlik iş yerleri ile 20 beygir gücü ve altında motor gücü bulunan; ekmek ve ekmek çeşitleri üreten iş yerleri, pastacılık ürünleri üreten iş yerleri, mantı, simit, yufka, bazlama, pide, galeta, kadayıf gibi unlu mamul ürünleri üreten iş yerleri, leblebi üreten iş yerleri, ürettiği ürünleri sadece ürettiği mekânda satan diğer iş yerleri; yetkili makamlarca verilmiş ustalık belgesi almış elemanlar, Tarım ve Köyişleri Bakanlığı ile Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği/Türkiye Esnaf ve Sanatkarlar Konfederasyonu veya bu kurumlarca yetkilendirilmiş bağlı mesleki birimlerinin birlikte açtığı kurslardan sorumlu yöneticilik usta eğitim belgesi almış olmaları hâlinde sorumlu yönetici olarak istihdam edilebilirler."

Yönetmeliğin ilk yürürlüğe girdiği tarih olan 27.08.2004 tarihinden yaklaşık 7 ay sonra yani Mart 2005 tarihinden itibaren, Yönetmeliğin 29. maddesinin (c) bendi gereği; tüm illerdeki Tarım İl Müdürlükleri ile Türkiye Esnaf ve Sanatkarları Konfederasyonuna bağlı, Türkiye Fırıncılar Federasyonu ile Türkiye Lokantacılar, Kebapçılar, Köfteciler, tatlıcılar ve Pastacılar Federasyonu ve son olarak Türkiye Bakkallar ve Bayiler Federasyonu işbirliği içinde, kurslar açılmaya başlamıştır.

Açılan bu kurslara; ülke genelinde binlerce ekmek ve ekmek çeşidi ile pastacılık ürünlerinin yanı sıra, mantı, simit, yufka, bazlama, pide, galeta, kadayıf gibi unlu mamul ürünleri üreten işyerleri ile leblebi üreten işyerleri ve ürettiği ürünleri ürettiği mekânda satan diğer işyerlerinde, yetkili makamlar tarafından verilmiş ustalık belgesi sahibi esnaf ve sanatkarlarımız katılmışlardır.

Bu kurslar, ülke genelinde Tarım ve Köy işleri İl Müdürlükleri, ilgili federasyonlar, Esnaf ve Sanatkarlar Odaları Birlikleri ve ilgili meslek odaları işbirliği içerisinde devam ederken; TMMOB Ziraat Mühendisleri Odası tarafından; söz konusu yönetmeliğin 29 uncu maddesinin (a) ve (c) bentlerinin iptali ve yürütmenin durdurulması istemiyle Danıştay'a dava açılmıştır.

Bunun üzerine Danıştay 10. Dairesi; söz konusu Yönetmeliğin 29 uncu maddesinin (a) bendine yönelik yürütmenin durdurulması isteminin incelenmeksizin reddine, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunun 27 inci maddesinde öngörülen şartların gerçekleştiği

anlaşıldığından, dava konusu Yönetmeliğin 29 uncu maddesinin (c) bendinin yürütmesinin durdurulmasına 17.8.2006 tarihinde oy çokluğu ile karar vermiştir.

Alınan bu karar üzerine 2006 yılının Temmuz ayından itibaren, ülke genelinde Sorumlu Yönetici Usta Eğitim Kursları düzenlenmemiştir.

Tarım ve Köy işleri Bakanlığı; 17.08.2006 tarihine kadar açılan kurslara katılıp, belge sahibi olanların belgelerini, belge aldığı tarihten itibaren yine aynı işyerinde çalışmak ve başka bir işyerinde kullanmamak şartıyla kabul etmiş ve bu kişilerin çalıştıkları işyerlerinde sorumlu yönetici olarak görev yapmalarına imkan tanımıştır.

Uygulama ülke genelinde bu şekilde devam ederken; TMMOB Ziraat Mühendisleri Odası; dava konusu olana " Gıda ve Gıda ile Temas Eden Madde ve Malzemeleri Üreten İş Yerlerinin Çalışma İzni ve Gıda Sicili ve Üretim İzni İşlemleri ile Sorumlu Yönetici İstihdamı Hakkında Yönetmeliğin " 29. maddesinin (a) ve (c) bentlerinin iptali istemiyle tekrar Danıştay'a dava açmıştır.

Açılan bu davada; davalı idare olan Tarım ve Köy işleri Bakanlığı'nın yanında;Türkiye Esnaf ve Sanatkarları Federasyonu ile Türkiye Lokantacılar, Kebapçılar, Pastacılar ve Tatlıcılar Federasyonu Başkanlığı da yer almıştır.

Açılan bu dava sonucunda, Danıştay 8.Dairesi; Açıklanan nedenlerle, dava konusu " Gıda ve Gıda ile Temas Eden Madde ve Malzemeleri Üreten İş Yerlerinin Çalışma İzni ve Gıda Sicili ve Üretim izni İşlemleri ile Sorumlu Yönetici istihdamı Hakkında Yönetmeliğin 29 uncu maddesinin; (a) bendinin iptali isteminin süre aşımı yönünden reddine, (c) bendinin ise iptaline, 18.06.2008 tarihinde oybirliği ile karar vermiştir.

Söz konusu Yönetmeliğin 29 maddesinin (c) bendinin Danıştay 10. Dairesi tarafından önce yürütülmesi durdurulması ve daha sonra Danıştay 8 Dairesi tarafından iptal edilmesi üzerine Tarım ve Köy işleri Bakanlığı Koruma ve Kontrol Genel Müdürlüğü tüm illere gönderdiği bir yazı ile kendi yönetmeliği gereği verdiği sorumlu yönetici usta eğitim belgelerini, esnaf ve sanatkârlarımızdan geri alınmasını istemiştir.

Şimdi ülke genelinde bu kurslara katılan ve yapılan sınavda başarılı olanlara verilen ve üzerlerinde Tarım İl Müdürleri ile TESK' e bağlı Federasyon başkanlarının imzaları olan bu belgeler esnaf ve sanatkârlarımızın ellerinden alınacaktır.

Danıştay'a yapılan itirazlarda davalı idare olan Tarım ve Köy işleri Bakanlığı ilk davadaki itirazında; " ekmek ve ekmek çeşidi üreten iş yerleri ile diğer unlu mamuller üreten iş yerlerinin küçük kapasiteli işletmeler olduğunu, 5179 sayılı Kanun gereği çalışma izni ve gıda sicil belgesi ile ürettikleri ürüne üretim izni alabilmeleri için sorumlu yönetici istihdamının gerektiğini, ancak bu işletmelerin sorumlu yönetici temininde dolayısıyla söz konusu izinleri almakta zorlandıkları, bu işletmelerin kayıt altına alınması, üretimlerinin kontrol edilmesi ve sorumlu yönetici istihdamının kolaylaştırılması amacıyla (c) bendindeki düzenlemenin yapıldığı, "leblebi üreten iş yerleri"nin de, anılan maddede sayılan iş yerleri ile aynı durumda değerlendirildiğinden bu iş yerlerinde ustalık belgesine haiz kişilerin sorumlu yönetici olarak istihdamına olanak sağlandığı şeklinde bir savunma yapmıştır. İkinci davada ise Tarım ve Köy işleri Bakanlığı; " bazı küçük kapasiteli işletmelerin sorumlu yönetici temin etmede güçlük çektikleri, böylece bu işyerlerinde ustalık belgesine sahip kişilerin istihdamına olanak sağlandığı; Yasanın buna izin verdiği, bu itibarla haksız açılan davanın reddi gerektiği şeklinde savunma yapmıştır.

Yüce adaletin verdiği bu karar elbette kesindir.

Yalnız şu asla unutulmamalıdır ki; bugün ülke genelinde sayılan yaklaşık 50.000 civarında olan gıda maddesi üreten işyerlerinin çok büyük çoğunluğu, küçük kapasiteli işyerleridir. Kazançları her geçen gün daha da azalan, başta hipermarketlerin yarattığı haksız rekabet olmak üzere, girdilerine gelen sürekli zamlar nedeniyle iflasın eşiğine gelen, hatta birçokları işyerlerini kapatan, bu esnaf ve sanatkârlarımız, yanında çalışanları maalesef işsiz kalmaktadır. Zaten işsizliğin gittikçe arttığı, % 20 leri geçtiği günümüzde, ekonomik şartları her geçen gün daha da kötüye giden esnaf ve sanatkârlarımızın hem kendilerinin hem de yanında çalışanlarının işsiz kalmalarına neden olacak her karar, ülke ekonomimizi, ülkede barış ve refahı da olumsuz yönde etkileyecektir.

Şimdi Danıştay 8 dairesinin 18.06.2008 tarihinde almış olduğu bu karar ile zaten ekonomik açıdan oldukça zor durumda olan binlerce gıdacı esnaf ve sanatkârımız, sorumlu yönetici istihdamı için her ay zaten doğru dürüst olmayan aylık kazancından bir de mühendise ücret ödemek zorunda kalacak ve ekonomisi daha da içinden çıkılmaz hale gelecektir.

Bilindiği gibi Anayasamızın 173 maddesi " Devlet, esnaf ve sanatkârı koruyucu ve destekleyici tedbirleri alır. " hükmünü içermektedir.

Gerek Anayasamızın bu amir hükmü, gerekse Danıştay'ın aldığı bu karar ile binlerce gıdacı esnaf ve sanatkârımız mağdur olacağı gerçeği göz önüne alındığında, Tarım ve Köy işleri Bakanlığı'nın, en kısa süre içinde, söz konusu Yönetmelikte acil bir düzenlemeye giderek, esnaf ve sanatkârlarımızın zaten müktesep hakları olan " Sorumlu Yönetici Usta Eğitim Belgeleri" ni kullanmalarının önünü bir an önce açmalıdır.

Bu bilgiler sonucunda:

SORU 1) Tarım ve Köy işleri Bakanlığı, söz konusu Yönetmelikte; Anayasanın 173. maddesinde de belirtildiği şekliyle, esnaf ve sanatkârı koruyucu ve destekleyici tedbir adına, yani Anayasamız adına, Yönetmeliğin 29 maddesinin (c) bendinde belirtilen esnaf ve sanatkârlarımız için bir düzenleme yapmayı düşünmekte midir?

SORU 2) Tarım ve Köy işleri Bakanlığı;5179 sayılı Kanunun 4. ve 6. maddelerine dayalı olarak hazırlanan ve son değişikliği 24.02.2006 tarihli Resmi Gazete de yayımlanan "Gıda ve Gıda ile Temas Eden Madde ve Malzemeleri Üreten İş Yerlerinin Çalışma İzni ve Gıda Sicili ve Üretim İzni İşlemleri ile Sorumlu Yönetici İstihdamı Hakkında Yönetmelik" gereği, vermiş olduğu Sorumlu Yönetici Usta Eğitim Belgelerini, müktesep hak olarak saymakta mıdır?

SORU 3) Tarım ve Köy işleri Bakanlığı; Danıştay tarafından alınan bu kararın, ülke genelindeki binlerce gıdacı esnaf ve sanatkârımızı ekonomik açıdan olumsuz yönde etkileyeceğini düşünmekte midir?

CEVAP 1-2-3) 27.08.2004 tarih ve 25566 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Gıda ve Gıda ile Temas Eden Madde ve Malzemeleri Üreten İş Yerlerinin Çalışma İzni ve Gıda Sicili ve Üretim İzni İşlemleri ile Sorumlu Yönetici İstihdamı Hakkında Yönetmelik 29 uncu maddesinin (c) bendinde yer alan "(a) bendi dışında kalan iş yerlerinden yılda en çok 3 ay faaliyet gösteren mevsimlik iş yerleri ile 20 beygir gücü ve altında motor gücü bulunan; ekmek ve ekmek çeşitleri üreten iş yerleri, pastacılık ürünleri üreten iş yerleri, mantı, simit, yufka, bazlama, pide, galeta, kadayıf gibi unlu mamul ürünleri üreten iş yerleri, leblebi üreten iş yerleri, ürettiği ürünleri sadece ürettiği mekânda satan diğer iş yerleri; yetkili makamlarca verilmiş ustalık belgesi almış elemanlar, Tarım ve Köy işleri Bakanlığı ile Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği/Türkiye Esnaf ve Sanatkarlar Konfederasyonu veya bu kurumlarca yetkilendirilmiş bağlı mesleki birimlerinin birlikte açtığı kurslardan sorumlu yöneticilik usta eğitim belgesi almış olmaları hâlinde sorumlu yönetici olarak istihdam edilebilirler" hükmü yer almaktaydı. Bu düzenleme küçük çaplı faaliyet gösteren gıda işletmelerinde sorumlu

yönetici yükünün hafifletilmesine yönelik olarak ve bu sebepten dolayı kayıt altına alınamamalarını önlemek amacıyla yapılmıştır.

TMMOB Ziraat Mühendisleri Odası vekili tarafından Bakanlığımız aleyhine Danıştay 10 uncu Dairesinin 2006/2330 esas sayılı dosyasında açılan davada mahkeme 17.08.2006 tarihli kararı ile Yönetmeliğin 29 uncu maddesinin (c) bendinin yürütmesinin durdurulmasına karar vermiştir.

Bakanlığımızca, yürütmenin durdurulması kararından önce Yönetmeliğin 29 uncu maddesi (c) bendi kapsamında sorumlu yönetici olarak istihdamı sağlanan ustaların yürütmenin durdurulması kararından etkilenmeyerek çalışmakta oldukları işyerlerindeki sorumlu yöneticilik görevlerine devam edebilecekleri, ancak bu kişilerin çalışmakta oldukları işyerlerinden ayrılmalari halinde aynı yada başka bir işyerinde sorumlu yönetici olarak istihdam edilmelerinin mümkün olamayacağı belirtilmiştir

-Yönetmeliğin 29 uncu maddesinin (c) bendinin iptali talebi ile açılan davada Danıştay 8 inci Dairesinin 18.06.2008 tarih ve E:2008/4616, K:2008/4550 sayılı kararı ile Yönetmeliğin 29 uncu maddesinin (c) bendinin iptaline karar vermiştir.

-Yönetmeliğin 29 uncu maddesinin (c) bendinin iptal kararına istinaden halen sorumlu yöneticilik görevini sürdüren ustaların gıda üreten işyerlerine sorumlu yönetici olarak atanmalarının ve bu işyerlerinde sorumlu yöneticilik görevini sürdürmelerinin mümkün olmadığı gerekçesiyle,

Bu kapsamda;

Danıştay 8 inci Dairesi 18.06.2008 tarih ve E:2008/4616, K:2008/4550 sayılı kararında, "Kanun ve Yönetmelik hükümlerindeki sorumlu yöneticinin tanımı, görev yetki ve sorumlulukları ile sorumlu yönetici olabilme esasları bir bütün olarak değerlendirildiğinde sorumlu yönetici müessesesiyle üretim faaliyetinin mevzuata ve hijyenik koşullara uygun yürütülmesinden işverenle birlikte sorumlu tutulacak ve üretim sürecinde ustalarda dahil olmak üzere işyerinin faaliyetlerinin gıda bilimi konusunda eğitim almış başka kişilerin gözetiminde yürütülmesinin amaçlandığı anlaşılmaktadır.

Bu durumda Yönetmeliğin 29 uncu maddesinin (c) bendinde yer alan; kurslardan sorumlu yönetici usta eğitim belgesi almış ustaların sorumlu yönetici olarak istihdam edilmesine olanak sağlayan dava konusu düzenlemede, sorumlu yöneticilik müessesesinin amacına ve kamu yararına uyarlılık bulunmamaktadır." ifadesine yer verilmiştir.

Buna göre ustaların sorumlu yönetici olabilmesine ilişkin yapılabilecek yeni bir düzenleme de mevcut 5179 sayılı Gıda Kanuna aykırı olacağından yeniden bu tarz bir düzenleme yapılması mümkün olamamaktadır.

Danıştay 8 inci Dairesinin 18.06.2008 tarih ve E:2008/4616, K:2008/4550 sayılı kararı ilgili Yönetmeliğin 29 uncu maddesinin (c) bendini iptal etmektedir. Ustalara sorumlu yönetici usta eğitimi düzenlenmesi ve bu kişilerin gıda işletmelerinde sorumlu yönetici olarak görev alabilmelerine imkan veren bu bent tamamen iptal edildiği için bu bent çerçevesinde yapılmış olan düzenleme ve işlemler de geçerliliğini kaybetmektedir.

Anılan Yönetmeliğin 29 uncu maddesinin (c) bendi ile ilgili düzenleme zaten küçük çaplı faaliyet gösteren gıda işletmelerinde sorumlu yönetici yükünün hafifletilmesini ve kayıt altına alınmasını kolaylaştırmak amacıyla yapılmıştır.